

Jubileusz 50-lecia Muzeum w Rybniku

Rok 2020 dla Muzeum w Rybniku jest rokiem jubileuszowym, bowiem placówka obchodzi 50-lecie działalności w określonych statutem ramach prawnych. Nadanie Muzeum statutu w 1970 roku stworzyło nową jakość dotychczasowej obecności Muzeum w przestrzeni miasta.

Tradycje muzealnicze Rybnika sięgają okresu międzywojennego. Wówczas powstała pierwsza instytucja o charakterze muzealnym, którą założył o. Emil Drobny ze Zgromadzenia Księży Werbistów, który zaczął gromadzić podwaliny zbiorów regionalnych. Ponadto w 1937 roku o. Drobny stworzył muzeum misyjne, gdzie gromadzono eksponaty przywożone z misji w Chinach, Japonii, Afryce, Australii, Nowej Gwinei. Po wybuchu II wojny część zbiorów została zniszczona, część wywieziona, ocalały fragment zbiorów zaprezentowano w 1945 r. podczas otwarcia Domu Kultury Rybnickiej Fabryki Maszyn. Na kolejną inicjatywę trzeba było poczekać do 1957 r. Powołano wówczas Społeczny Komitet Zbiorów Muzealnych Ziemi Rybnicko-Wodzisławskiej. Otwarcie placówki muzealnej o nazwie „Zbiory Muzealne Ziemi Rybnicko-Wodzisławskiej”, formalnie podlegającej Muzeum Górnośląskiemu w Bytomiu, nastąpiło 23 stycznia 1958 r. Siedziba mieściła się w kamienicy Rynek 17. Problemy finansowe oraz niewielka przestrzeń sprawiły, że szukano odpowiedniego miejsca do przechowywania zbiorów, łącznie z rozważaniem likwidacji lub przeniesienia zbiorów do Domu Kultury w Żorach.

W 1962 r. zaproponowano przekształcenie zbiorów w muzeum państwowe, co wiązało się z koniecznością spełnienia kilka warunków, przede wszystkim nadania statutu i zapewnienia odpowiednich warunków lokalowych. W 1968 r. na potrzeby muzeum pozyskano budynek starego ratusza, w którym przeprowadzono odpowiednie remonty i modernizacje. Nieco wolniej pracowano nad prawnymi podwalinami działalności placówki. Między podjęciem uchwały przez Prezydium Miejskiej Rady Narodowej o powołaniu Muzeum w Rybniku w roku 1970 minęło kilka lat. Wówczas instytucja została upaństwowiona jako Muzeum w Rybniku. Organem naczelnego nadzoru był Minister Kultury i Sztuki, nadzór merytoryczny sprawowało Muzeum Górnośląskie w Bytomiu, a nadzór bezpośredni Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Rybniku.

Pierwszym kierownikiem Muzeum w Rybniku został Ryszard Wenglorz (1967–1972), po nim funkcję dyrektorów pełnili: Werner Pierzyna (1972–1973), Irena Bukowska-Floreńska (1973–1978), Genowefa Grabowska (1978–2004). Obecnie funkcje dyrektora placówki pełni

dr Bogdan Kloch. Bezpośredni nadzór nad Muzeum sprawuje Rada Miasta Rybnika, a ogólny Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Struktura Muzeum w pierwszych latach obejmowała działy: Historii, Kultury i Górnictwa Węgla. Dekadę później, w roku 1980 kierując się specjalizacją muzeów województwa katowickiego powstał Dział Historii Rzemiosła, natomiast działy zajmujące się dotąd osobno historią i kulturą połączono i tak powstał Dział Historii i Kultury Regionu, zaś działalność oświatową, dokumentacyjną i popularyzatorską powierzono Działowi Naukowo-Oświatowemu, którego nazwę w roku 2000 zmieniono w statucie na Dział Dokumentacji, Edukacji i Promocji.

Siedziba Muzeum przeszła na początku lat 90. XX w. przebudowę, co pozwoliło zwiększyć powierzchnię użytkową i zorganizować dwie stałe wystawy „Rybnik nasze miasto”, składającą się z części historycznej, etnograficznej i sztuki oraz „Cechy rzemieślnicze w miastach Górnego Śląska do 1939 roku, zaś w roku 2000 dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem Inżynierów i Techników Górnictwa, Oddział w Rybniku powstało „Wyrobisko górnicze”, poszerzone w 2003 o kolejny fragment ekspozycji.

Do roku 2016 w pomieszczeniach wystaw zmiennych mieszczących się na parterze budynku organizowano wiele wystaw o przeróżnej tematyce, od roku 2016 wskutek przekazania sal na potrzeby Urzędu Stanu Cywilnego wystawy czasowe organizowane są w części powierzchni, na której funkcjonowała wystawa stała „Rybnik nasze miasto”.

W trakcie dotychczasowej działalności Muzeum, zgromadzono ponad 41 000 muzealiów oraz ponad 70 000 obiektów w zbiorach pomocniczych. Tak wielki przyrost zbiorów zapełnił dostępne powierzchnie magazynowe.

Działalność Muzeum w Rybniku opiera się na statucie z 23 stycznia 2013 roku, w którym zapisano: *Celem Muzeum jest [...] w szczególności gromadzenie i trwała ochrona dóbr*

naturalnego i kulturalnego dziedzictwa Rybnika, Ziemi Rybnickiej i województwa śląskiego o charakterze materialnym i niematerialnym, upowszechnianie i informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów oraz umożliwienie korzystania ze zgromadzonych zbiorów w zakresie dziejów Rybnika, Ziemi Rybnickiej i województwa śląskiego.